

[ดวงทิพย์ หน้า 121-128]

**ความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรม
ของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี
ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต***

Communication competency and self - adjustment of
International Students In International College; Rangsit University.

ดวงทิพย์ เจริญรุขร์** วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Duangtip Chareonrook. College of Communication Arts. Rangsit University.

Email : duangtipc@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในประเด็นของ ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้ วัฒนธรรมไทยและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ทุกหลักสูตรตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-19 ปี เป็นสัญชาติภูมิลำเนา มากที่สุด และพำนักอยู่ในประเทศไทยน้อยกว่า 1 ปี สำหรับประเด็นความสามารถทางการสื่อสารภายใต้ วัฒนธรรมเจ้าบ้านของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถทางการ สื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 เมื่อพิจารณาจากประเภทความสามารถทางการสื่อสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมา คือ ความ สามารถในการสื่อสารทางการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 และความสามารถในการสื่อสารทางความคิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ตามลำดับ ทั้งนี้ประเด็นของระดับขั้นการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัย รังสิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 58.0 และประเด็นสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปรับตัวว่า ปัญหาการปรับตัวส่วนใหญ่เป็นการสื่อสาร ภาษาไทยค่อนข้าง ยาก แต่คนไทยก็คอยแนะนำ คอยสอน ทำให้เข้าใจคำง่าย ๆ อย่างเช่น คำทักทาย คำขอบคุณ เป็นต้น โดยมี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษา ต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก สำนักงานวางแผน มหาวิทยาลัยรังสิต 2561

**ดวงทิพย์ เจริญรุขร์ (ผศ. ดร.) รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

The objectives of this study was to study communication competency in Thai culture and cultural adjustment of international students in International College; Rangsit University. This study was survey research with collecting data through questionnaires. The samples were international students, who were students from every department in year 1-4. The results of study were presented as follow.

Almost samples were female with age from 18-19 years old. Most of them were Bhutanese and stayed in Thailand more than 1 year. The levels of communication competency were found that overall; they were in medium level, with means 3.03. Most of students had the emotional communication competency in high level at 2.67, and had intelligent communication competency at means 2.23 accordingly. Additionally, most of students could adjust themselves at level 4, with 58.0%. Finally, they said that the self-adjustment barrier was Thai communication, which was difficult. However, Thai people assisted and taught them, so 15 students (9.3%) could understand the easy words, such as greeting word and thank you, and so on.

บทนำ

การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนับเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และเริ่มมีผู้ค้นคว้าทำการศึกษากันมากขึ้นในแวดวงวิชาการการศึกษา เมื่อการสื่อสารเกิดขึ้นที่โดยย่อประกอบด้วยผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อให้การสื่อสารนั้นมีความเข้าใจตรงกัน หากเป็นคนชาติเดียวกัน มีภาษาและวัฒนธรรมเหมือนกัน การสื่อสารย่อมมีเข้าใจกันง่ายกว่า แต่ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่า มีชาวต่างชาติมากมายที่เดินทางไปอยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน รวมถึงวัฒนธรรม อาหารการกิน ความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อการสื่อสารและการปรับตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นการสื่อสารระหว่างคนที่มีความรู้และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยมีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการสื่อสาร และองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้องค์ประกอบด้านการสื่อสารมีองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ การใช้ภาษา (วัจนภาษา) การใช้หน้าตา ท่าทาง และน้ำเสียง (อวัจนภาษา) สำหรับองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตและคุณค่าต่างๆ ในสังคมของผู้สื่อสาร (พระเพียร งามเม้ง, 2556)

การเดินทางเข้ามาของชาวต่างชาติ มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาถือเป็นวัตถุประสงค์ประการหนึ่ง โดยชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักศึกษาจากประเทศในทวีปเอเชียเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปแอฟริกา ทวีปออสเตรเลีย และทวีปอเมริกาใต้ตามลำดับ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกลายเป็นตัวเลือกหลักในการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาชาวต่างชาติ เนื่องจากมีหลักสูตรหลากหลายรองรับกับความต้องการและเป็นทางเลือกให้กับนักศึกษาต่างชาติ รวมถึงระบบการเรียนการสอนที่มีทั้งหลักสูตรภาษาไทย และหลักสูตรภาษาอังกฤษ หรือหลักสูตรนานาชาติ กอปรกับมหาวิทยาลัยรังสิตยังเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาในรูปแบบของการดำเนินการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติการสื่อสารที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ชาวต่างชาติดำรงชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ถือเป็นกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมประการหนึ่ง การสื่อสารจะเกิดขึ้นในบริบท

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ของวัฒนธรรม ทั้งการสื่อสารในแบบวัจนภาษาหรืออวัจนภาษา ในการสื่อสารระหว่างสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันนั้น ก็จะทำให้เกิดการรับรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมและภาษาของบุคคลที่เรามีปฏิสัมพันธ์ด้วยแตกต่างกันออกไป การกระทำบางอย่างในสังคมหนึ่งอาจเห็นว่าเหมาะสม แต่ในอีกสังคมหนึ่งอาจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ควรปฏิบัติ (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548)

ดังนั้น การปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่แตกต่างกันวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาอยู่ใหม่ อาทิเช่น การปรับตัวเรื่องของระบบการเรียนการสอน การใช้ภาษาในการสื่อสาร การดำเนินชีวิตประจำวัน ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม รวมถึงเรื่องต่างๆ ซึ่งต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้านเพื่อสามารถอยู่อาศัยร่วมกับสังคมนั้นได้ ซึ่งเหตุผลต่างๆ ทั้งความแตกต่างทางด้านภาษา ความรู้ วัฒนธรรม พฤติกรรม การเรียนรู้ และปัญหาทางกายภาพล้วนเป็นปัญหาที่ผู้เข้ามาอยู่ใหม่ต้องพบเจอเมื่อเข้ามาอยู่ในสังคมของวัฒนธรรมใหม่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ ย่อมส่งผลกระทบต่อทักษะความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ (พัชรภา เอื้ออมรวิธ, 2556)

จากหลักการและเหตุผลในข้างต้น จะเห็นได้ว่าการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติจะเชื่อมโยงกับการสื่อสาร ทั้งนี้ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ชาวต่างชาติที่ไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะมีผลกระทบทั้งอาการทางกาย และอาการทางจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสะอาด หรือ ความปลอดภัย ความกลัวในการสัมผัสกับผู้คนในวัฒนธรรมใหม่ ความเหงา ความโดดเดี่ยว ความสิ้นหวัง รู้สึกไม่มีพวก ซึ่งทั้งหมดล้วนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในประเทศไทยทั้งสิ้นด้วยความสำคัญของการปรับตัวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยที่มีการปรับตัวอยู่ในระดับชั้นตอนที่แตกต่างกันของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนานาชาติ
- 2) เพื่อศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดการปรับตัว (Self-Adjustment) มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องพบกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อคนเราเกิดจนโตต่างก็ต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบๆ ตัว และเรียนรู้แบบแผน พฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548)

Ruben & Steward (1998) ได้กล่าวถึง แนวคิดในลำดับขั้นของการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยกล่าวถึงระดับของการปรับตัวทางวัฒนธรรม (Stages of cultural adaptation) ทั้ง 4 ขั้นไว้ว่า ระดับที่ 1 ขั้นตื่นตาตื่นใจกับวัฒนธรรมใหม่ (Honeymoon Stage) เป็นช่วงที่ผู้แปลกหน้าจะรู้สึกตื่นเต้นถึงความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ใหม่ๆ

ระดับที่ 2 ขั้นหงุดหงิดใจ (Frustration Stage) เป็นช่วงที่ความน่าสนใจและความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้านกลายเป็นสิ่งที่สร้างความหงุดหงิดและความกังวลใจให้แก่ผู้แปลกหน้า ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ใหม่เริ่มต้นชีวิตขึ้น

ระดับที่ 3 ขึ้นหนทางในการปรับตัว (Readjustment Stage) เป็นช่วงที่เริ่มปรับตัว ผู้แปลกหน้าจะพัฒนาวิธีการจัดการกับความหงุดหงิดในใจ และเผชิญความท้าทายในสถานการณ์ใหม่

ระดับที่ 4 ขึ้นที่สามารถหาทางออกให้กับการปรับตัวได้แล้ว (Resolution Stage) เป็นช่วงที่การปรับตัวยังคงดำเนินต่อไป โดยผู้แปลกหน้าแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกัน

- Full participation เป็นการที่ผู้แปลกหน้าคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ เข้าใจวัฒนธรรมเจ้าบ้านมากขึ้น สามารถปรับตัวอยู่ในวัฒนธรรมของเจ้าบ้านได้อย่างสมดุล

- Accommodation เป็นการที่ผู้แปลกหน้าไม่สามารถยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้ทั้งหมด แต่ก็สามารถที่จะจัดการกับชีวิตตัวเองให้อยู่ได้อย่างมีความสุขในส่วนที่จะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ได้

- Fight เป็นการที่ผู้แปลกหน้าพยายามหาหนทางที่จะอยู่รอดในวัฒนธรรมใหม่ แม้จะต้องอยู่อย่างไม่สบายใจก็ตาม หรือ เป็นการที่ผู้แปลกหน้าไม่สามารถที่จะปรับตัวอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ได้เลยและต้องย้ายออกไป

2) ความสามารถทางการสื่อสาร ในบริบทของการปรับตัวทางวัฒนธรรม การสื่อสารของบุคคลสามารถอธิบายได้ใน ลักษณะของความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ก็คือ ความสามารถทางการสื่อสารของผู้แปลกหน้า ในการเข้ารหัสและถอดรหัสของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในชีวิตจริง ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ซึ่งความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าบ้านนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) และความสามารถในการปฏิบัติ (Operational competence) (Kim, 1994)

- ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางความคิดภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host cognitive competence) คือ ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล ที่จะเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน อาทิเช่น ความรู้เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทั้ง ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งความสามารถทางความคิดนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแสดงออกและความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างกัน ภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ความสามารถทางด้านความคิดนี้ จะเกี่ยวข้องกับระดับความซับซ้อนภายในความคิดของแต่ละบุคคล (Cognitive complexity)

- ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึกภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host affective competence) คือ ความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และเปลี่ยนแปลงตนเองจากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซับมีส่วนร่วมในสุนทรีย์ ะลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน และมีอารมณ์สะท้อนออกมาได้เมื่อรู้สึกสนุกสนาน เสียใจ โกรธ ในลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

- ความสามารถในการปฏิบัติตน (Operational competence) ความสามารถในการปฏิบัติตนภายใต้วัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (Host operational competence) คือ ความสามารถที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมทั้ง วัจนะและอวัจนะภาษาได้อย่าง เหมาะสมเพื่อที่จะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ทักษะในการพูด ฟัง ปฏิบัติตามกฎหมายของการปฏิสัมพันธ์ ทักษะในการจัดการปฏิสัมพันธ์ในแบบของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นผลพวงมา จากความสามารถทางความคิดและความสามารถในการแสดงความรู้สึกนั่นเอง

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (Questionnaire) ซึ่งการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (One-Short Descriptive Study)

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ทุกหลักสูตรตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งหมด 279 คน จากทุกหลักสูตร (สถิตินักศึกษาแยกตามสถานภาพนักศึกษาคณะ/สาขาวิชาภาคการศึกษาและชั้นปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 สำนักงานทะเบียน, 21 ธันวาคม 2560)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ทุกหลักสูตรตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งหมด 279 คน จากทุกหลักสูตร (สถิตินักศึกษาแยกตามสถานภาพนักศึกษาคณะ/สาขาวิชาภาคการศึกษาและชั้นปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 สำนักงานทะเบียน, 21 ธันวาคม 2560) เนื่องจาก จำนวนประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต มีจำนวนทั้งหมด 279 ซึ่งในตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ผู้วิจัยจึงใช้หลักบัญญัติไตรยางศ์ในการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางจำนวนประชากร 270 เป็น 280 เพิ่ม 10 กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ $162 - 159 = 3$

ตารางจำนวนประชากร 270 เป็น 279 เพิ่ม 9 กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ $3 \times 9 / 10 = 2.7$ ประมาณ = 3

ดังนั้น จากจำนวนประชากร 279 คน กลุ่มตัวอย่าง จึงเท่ากับ $159 + 3 = 162$ คน

จากนั้น ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยจะดำเนินการส่งหนังสือขอความร่วมมือจากบุคลากร และอาจารย์ที่ดูแล-ประสานงานกับนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร รวมถึงส่งแบบฟอร์มแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (consent form) เพื่อแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างกับนักศึกษาต่างชาติของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อมีการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows เพื่อหาค่าทางสถิติโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลความถี่เบื้องต้น (Frequency Distribution) ในการแจกแจงความถี่ และคำร้อยละเพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทางประชากร

2) ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคู่ต่างๆ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-19 ปี เป็นสัญชาติภูมิลำเนามากที่สุด และพำนักอยู่ในประเทศไทยน้อยกว่า 1 ปี

1. ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านของนักศึกษาต่างชาติ จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง รองลงมา คือ ความสามารถในการสื่อสารทางการปฏิบัติ และความสามารถในการสื่อสารทางความคิด ตามลำดับ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยมีความพยายามเรียนรู้วัฒนธรรมด้วยการสังเกตความรู้สึกและอารมณ์ของเจ้าของวัฒนธรรมที่ตนเองอาศัยอยู่ สอดคล้องกับ แนวคิดของ Kim (1994) ที่อธิบายความสามารถทางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น 3 ประการ คือ ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) และความสามารถในการปฏิบัติ (Operational competence) โดยอธิบายถึง ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) ไว้ว่า เป็นความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่และเปลี่ยนแปลงตนเองจากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซับมีส่วนร่วมในสุนทรียะลักษณ์ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการสื่อสารทางอารมณ์โดยสนใจที่จะเข้าร่วมในประเพณีไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง งานแต่งงาน งานศพ ฯลฯ มากที่สุด สอดคล้องกับ Chen (1989-1990) ที่กำหนดความสามารถระหว่างวัฒนธรรมไว้ว่า ความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลนั้น บุคคลจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับชนบประเพณีของสังคมและระบบสังคมของเจ้าบ้าน ซึ่งการเข้าใจในความคิดและการแสดงออกของบุคคลอื่นนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประสิทธิผลของการสื่อสาร

2. การปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต จากผลการวิจัยพบว่า ระดับขั้นของการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยรังสิตอยู่ในระดับที่ 4 Resolution มากที่สุด ซึ่งอธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ คือ ระยะเวลา กล่าวคือ นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรังสิต ในระยะเวลานานแล้วย่อมมีการปรับตัวในระดับขั้นที่หาทางออกได้ไม่เครียดและไม่กดดันในการอยู่ต่างวัฒนธรรมแล้ว โดยสอดคล้องกับ แนวคิดในลำดับขั้นของการปรับตัวทางวัฒนธรรม ของ Ruben & Steward (1998) ที่ระบุว่า การปรับตัวนั้นจะต้องอาศัยระยะเวลาและการสื่อสารเข้ามามีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กระบวนการปรับตัวดำเนินต่อไปได้

ทั้งนี้ นักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรังสิต มีระดับขั้นการปรับตัวในระดับที่ 4 Resolution โดยสามารถจำแนกการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยรังสิตได้อีก 3 ประเภท คือ กลุ่ม Full participation คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถปรับตัวได้ในระดับสมบูรณ์ คือ ยอมรับและเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของตนเองได้ มีชีวิตที่มีความสุขในประเทศต่างวัฒนธรรม ต่อไปคือ กลุ่ม Accommodation คิดเป็นร้อยละ 25 คือ กลุ่มที่สามารถปรับตัวได้ในระดับที่ดำรงชีวิตอยู่แล้วไม่ทุกข์และยังมีวัฒนธรรมบางอย่างที่ไม่สามารถยอมรับได้ แต่ไม่ต่อต้าน สุดท้าย คือ กลุ่ม Fight คือ กลุ่มที่รู้สึกต่อต้านวัฒนธรรมบางอย่างของประเทศไทย แต่สามารถดำรงอยู่ได้ โดยรู้สึกต่อสู้กับวัฒนธรรมที่ยังไม่ยอมรับนั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายระดับของการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Ruben & Steward (1998) ที่กล่าวว่า ระดับการปรับตัวขั้นที่ 4 ขั้น คือ ขั้นที่สามารถหาทางออกให้กับปรับตัวได้แล้ว เป็นช่วงที่การปรับตัวยังคงดำเนินต่อไป โดยผู้แปลกหน้าแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกัน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรังสิตมีความสามารถปรับตัวได้ในระดับสมบูรณ์ คือ ยอมรับและเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของตนเองได้ มีชีวิตที่มีความสุขในประเทศต่างวัฒนธรรม อันเกิดจากการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมทางวัฒนธรรมในชีวิตประจำวันจากเพื่อน อาจารย์ผู้สอน และผู้คนแวดล้อมคนไทย สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมของ เมตตา วิวัฒนา นกุล (2548) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องพบกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม การเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว และเรียนรู้แบบแผน พฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม ทั้งวิธีการคิด วิธีการปฏิบัติ รวมถึงประเพณีหรือค่านิยม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ผ่านทางครอบครัว โรงเรียน เพื่อน หรือสื่อต่างๆ ซึ่งทุกคนต่างเรียนรู้เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนั้นๆ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปรับตัว จากผลการวิจัยพบว่า แต่เมื่อยอมรับ และพร้อมจะเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้สื่อสารกับอาจารย์หรือเพื่อนคนไทยได้ เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งในการปรับตัว ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรังสิต มีการสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาความสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม ในที่นี้ คือ คนไทย ทั้งเพื่อน อาจารย์ และผู้คนแวดล้อม เพื่อเปิดเผยตนเอง และแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ในการเรียนรู้ และปรับตัวในการดำรงชีวิตในพื้นที่ต่างวัฒนธรรม ทั้งนี้ เนื่องจาก นักศึกษาต่างชาติมีทัศนคติเชิงบวกกับการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง ส่งผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกหรือปฏิบัติออกมาเป็นไปในทิศทางที่ดี กล่าวคือ มีการปรับตัวต่างวัฒนธรรมในระดับขั้นที่สมบูรณ์นั่นเอง สอดคล้องกับ Gudykunst (1992) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทัศนคติ อารมณ์และความรู้สึก คือ การไม่ยึดเอาวัฒนธรรมตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัวพยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในวัฒนธรรมใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวของชาวต่างชาติในบริบทอื่นๆ อาทิเช่น ในการทำงาน การสมรสกับคนไทย และการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถนำเนื้อหามาประยุกต์ใช้ในการอบรม สัมมนา ในองค์กร หน่วยงาน ที่มีชาวต่างชาติ เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการในการปรับตัวและความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) นอกจากประเด็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมแล้ว ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน อาทิเช่น ปัจจัยทางสังคม ปัญหาและอุปสรรค เป็นต้น

2) การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาในเชิงสำรวจ ในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น สัมภาษณ์เจาะลึก สัมภาษณ์กลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- พระเพียว กิ่งเม้ง. (2556). **ความสามารถทางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการปรับตัวของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยรังสิต**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต. [Pornphayao Konmaeng. (2013). Intercultural communication competence and self-adaptation of Chinese students in Rangsit University. Faculty of Communication Arts. Rangsit University.]
- พัชรภา เอื้ออมรวิช. (2556). **การปรับตัวของนักศึกษาจีนที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต . มหาวิทยาลัยรังสิต. [Patcharapa Euamornvanich. (2013). Adjust of Chinese Students in Dhonburi Rajabhat University. (Degree of Doctor Thesis). Faculty of Communication Arts, Rangsit University.]
- เมตตา วิวัฒน์นุกุล. (2536). **รายงานการวิจัยลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมในบรรษัทนานาชาติในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Metta Vivatananukul. (2005). Intercultural communication. Bangkok, Chulalongkorn University.]
- Chen Gue Ming. (1989). **Intercultural Communication Competence**. Taiwan : National Taiwan University Press.
- Gudykunst, W.B. and Kim, Y.Y. (1992). **Communicating with Strangers: An Approach to Intercultural Communication**. New York: MaGraw - Hill, Inc.
- Kim, Y.Y., (1994). "Adapting to new culture." In Samovar, L.A. & Porter, R.E.(ed.) **Intercultural Communication Theory**. California : Wadsworth.
- Ruben, B.D. & Steward. (1998). **Communication and Human Behavior**. Boston: Allyn & Bacon.

เว็บไซต์

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) **แสดงจำนวนและร้อยละนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกตามประเทศเป็นรายสถาบัน ปี พ.ศ. 2559 . 2560**. แหล่งที่มา: <http://inter.mua.go.th/> (21 ธันวาคม 2560). [Office of the Higher Education Commission. (2018) **Number and Percentage of International Students Classified by Level of Study and Institution**. Access: http://inter.mua.go.th/wp-content/uploads/2016/11/08-table4_level-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-56.pdf, December 21, 2017.]
- ระบบอินทราเน็ตมหาวิทยาลัยรังสิต. (2560). **รายชื่อนักศึกษาใหม่ที่ลงทะเบียนสำนักงานทะเบียน 2560** แหล่งที่มา: <https://intranet.rsu.ac.th/SUWeb/Main.aspx> (21 ธันวาคม 2560). [Intranet Rangsit University (2018). **List of new students registration 2017**. Retrieved : <https://intranet.rsu.ac.th/SUWeb/Main.aspx>, December 21, 2017.]